

NGUYỄN HỒNG PHƯỚC (Chủ biên)
BÙI VĂN LƯỢM – LẠC MINH SƠN – HUỲNH TẤN KHANH

TÀI LIỆU DẠY – HỌC LỊCH SỬ ĐỊA PHƯƠNG

TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TỈNH VĨNH LONG

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN HỒNG PHƯỚC (Chủ biên)
BÙI VĂN LƯỢM – LẠC MINH SƠN – HUỲNH TẤN KHANH

TÀI LIỆU DẠY – HỌC
LỊCH SỬ ĐỊA PHƯƠNG
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
TỈNH VĨNH LONG

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Lời nói đầu

Căn cứ vào Quyết định số 16/2006/QĐ-BGDĐT ngày 05/5/2006 về việc hướng dẫn nội dung chương trình Giáo dục địa phương ; căn cứ vào phân phối chương trình môn Lịch sử bậc Trung học phổ thông của Bộ Giáo dục và Đào tạo, chương trình Lịch sử địa phương bậc Trung học phổ thông đã được triển khai trong nhiều năm qua ở tỉnh Vĩnh Long.

Để tạo sự thống nhất chung cho việc dạy học trong toàn tỉnh, Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Vĩnh Long tổ chức biên soạn **Tài liệu dạy – học Lịch sử địa phương Trung học phổ thông tỉnh Vĩnh Long**. Nội dung chính của sách được chia thành 5 bài, cụ thể như sau :

Bài 1. Lược sử vùng đất Vĩnh Long từ khi thành lập đến năm 1930

Bài 2. Phong trào cách mạng ở Vĩnh Long trong thời kì 1930 – 1945

Bài 3. Cuộc kháng chiến chống Pháp của nhân dân Vĩnh Long (1945 – 1954)

Bài 4. Cuộc kháng chiến chống Mĩ của nhân dân Vĩnh Long (1954 – 1975)

Bài 5. Vĩnh Long trong thời kì xây dựng và phát triển (1975 – 2010)

Hội đồng bộ môn Lịch sử của Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Vĩnh Long cùng nhóm tác giả biên soạn đã lựa chọn nội dung phù hợp với yêu cầu, phân phối chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Trong quá trình biên soạn, các tác giả đã tham khảo những nguồn tư liệu lịch sử đáng tin cậy như : Lịch sử tỉnh Vĩnh Long, các tư liệu lưu trữ của Ban Tuyên giáo Tỉnh uỷ, Cổng thông tin điện tử tỉnh Vĩnh Long, Cục Thống kê, Sở Văn hoá – Thông tin...

Tài liệu dạy – học Lịch sử địa phương Trung học phổ thông tỉnh Vĩnh Long đã được Hội đồng khoa học của tỉnh Vĩnh Long nghiệm thu, thẩm định, góp ý, chỉnh sửa, bổ sung, thống nhất về nội dung.

Trong tài liệu này, những vấn đề lịch sử chung của tỉnh Vĩnh Long đã được các tác giả đề cập đến. Tuy nhiên, trong quá trình giảng dạy, giáo viên cần tham khảo, bổ sung thêm kiến thức nhằm hướng dẫn học sinh tìm hiểu lịch sử tỉnh

nhà một cách sinh động, cụ thể và chuẩn xác. Nhà trường có thể tổ chức đưa học sinh tham quan tìm hiểu các di tích lịch sử địa phương nơi trường trú đóng, hoặc Nhà bảo tàng tỉnh Vĩnh Long... Các em học sinh cần nắm vững kiến thức lịch sử đã học trong nhà trường để hiểu sâu sắc hơn lịch sử phát triển của tỉnh nhà.

Tập thể tác giả đã có nhiều cố gắng trong việc chọn lọc tư liệu, hình ảnh... nhưng trong lần đầu xuất bản sẽ khó tránh khỏi sơ sót. Rất mong nhận được ý kiến đóng góp của quý thầy, cô giáo để các lần tái bản sách được bổ sung và hoàn chỉnh hơn.

Chủ biên

Nguyễn Hồng Phước

Bài 1

LƯỢC SỬ VÙNG ĐẤT VĨNH LONG TỪ KHI THÀNH LẬP ĐẾN NĂM 1930

I. ĐẶC ĐIỂM, TÌNH HÌNH CHUNG

1. Quá trình di dân, khẩn hoang

Vùng đất Nam Bộ nói chung và Vĩnh Long nói riêng vốn đã có bề dày lịch sử. Các tài liệu thư tịch cổ và các di chỉ khảo cổ học phát hiện cho thấy vùng đất Vĩnh Long có một nền văn hoá phát triển từ những thế kỉ đầu Công nguyên.

Hình 1. Di chỉ khảo cổ học Thành Mới trong đợt khai quật năm 1999¹

Do những tác động của tự nhiên mà đặc biệt là lần biển tiến, vùng đất này bị chìm ngập trong nước, nền văn hoá cổ nơi đây cũng không còn mà trở thành vùng đất hoang vu.

Người Việt đến đây từ khá sớm (khoảng thế kỉ XVIII) và chiếm số đông hơn cả. Họ khai phá đất đai theo kiểu “móc lõm”, định cư ở những nơi thuận tiện, cư trú thành những làng đồng, làng sông, làng rừng. Hoạt động sản xuất chủ yếu của người Việt là trồng lúa, chăn nuôi gia súc, đánh bắt cá, tôm và các nghề thủ công.

¹ Tất cả hình trong sách được trích từ : ThS. Bùi Văn Lược – Lạc Minh Sơn, Lịch sử tỉnh Vĩnh Long, NXB Giáo dục, 2007.

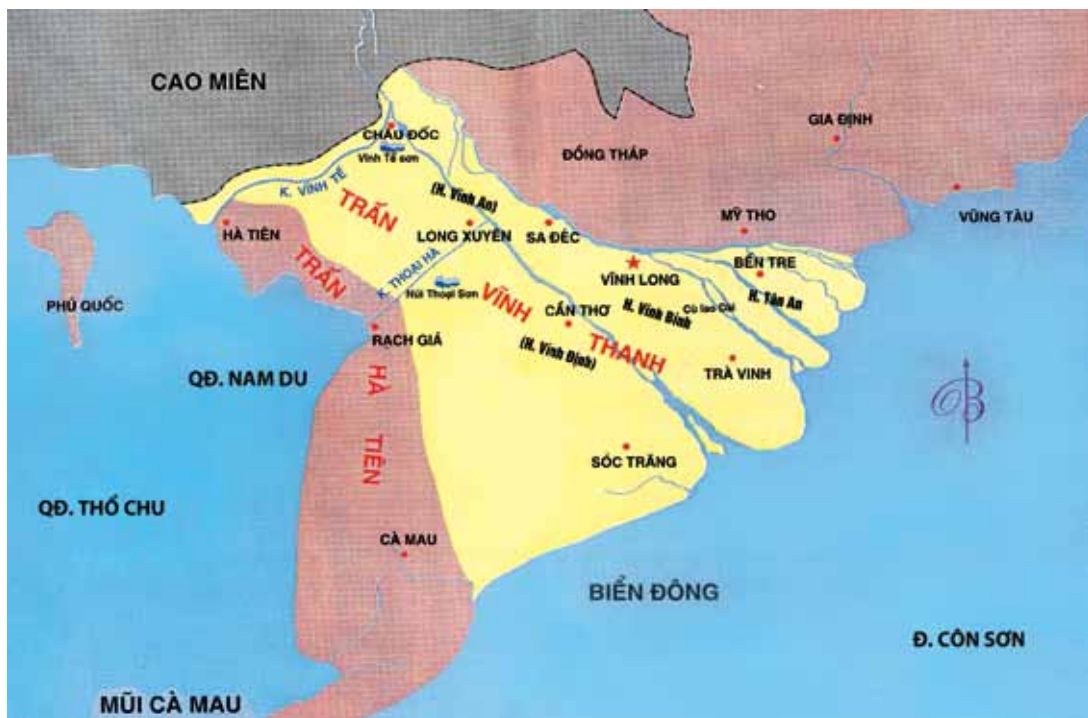
Cùng với người Việt, người Khơ-me cũng đến khai khẩn và định cư ở vùng đất này. Họ sống tập trung thành những “phum”, “sóc”. Người Khơ-me chủ yếu làm rẫy trên những vùng đất gò, giồng, bên cạnh đó là các nghề thủ công chế tạo vật dụng sinh hoạt.

Người Hoa đến muộn hơn và chiếm thiểu số. Họ sống bằng nghề vườn, làm rẫy, mua bán và định cư thành từng cụm xen kẽ với người Việt.

Với công sức khai khẩn của những di dân tự do, sau đó là chính sách khai khẩn của các Chúa Nguyễn, vùng đất hoang sơ, lầy lội, nhiều thú dữ của Vĩnh Long ngày xưa đã định hình và phát triển.

2. Tên gọi Vĩnh Long qua các thời kì

Năm 1732 Chúa Nguyễn Phúc Chú thiết lập đơn vị hành chính mới ở phía Nam dinh Phiên Trấn là châu Định Viễn, dinh Long Hồ. Trung tâm của dinh Long Hồ lúc đầu đóng ở thôn An Bình Đông, huyện Kiến Đăng được gọi là đình Cái Bè. Đến năm 1757, trung tâm của dinh được dời về Tầm Bào ở thôn Long Hồ¹ (thuộc thành phố Vĩnh Long ngày nay).

Hình 2. Lược đồ Trãn Vĩnh Thanh

¹ Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Vĩnh Long, *Lịch sử Vĩnh Long (1732 – 2000)*, NXB Chính trị Quốc gia, 2002, trang 38.